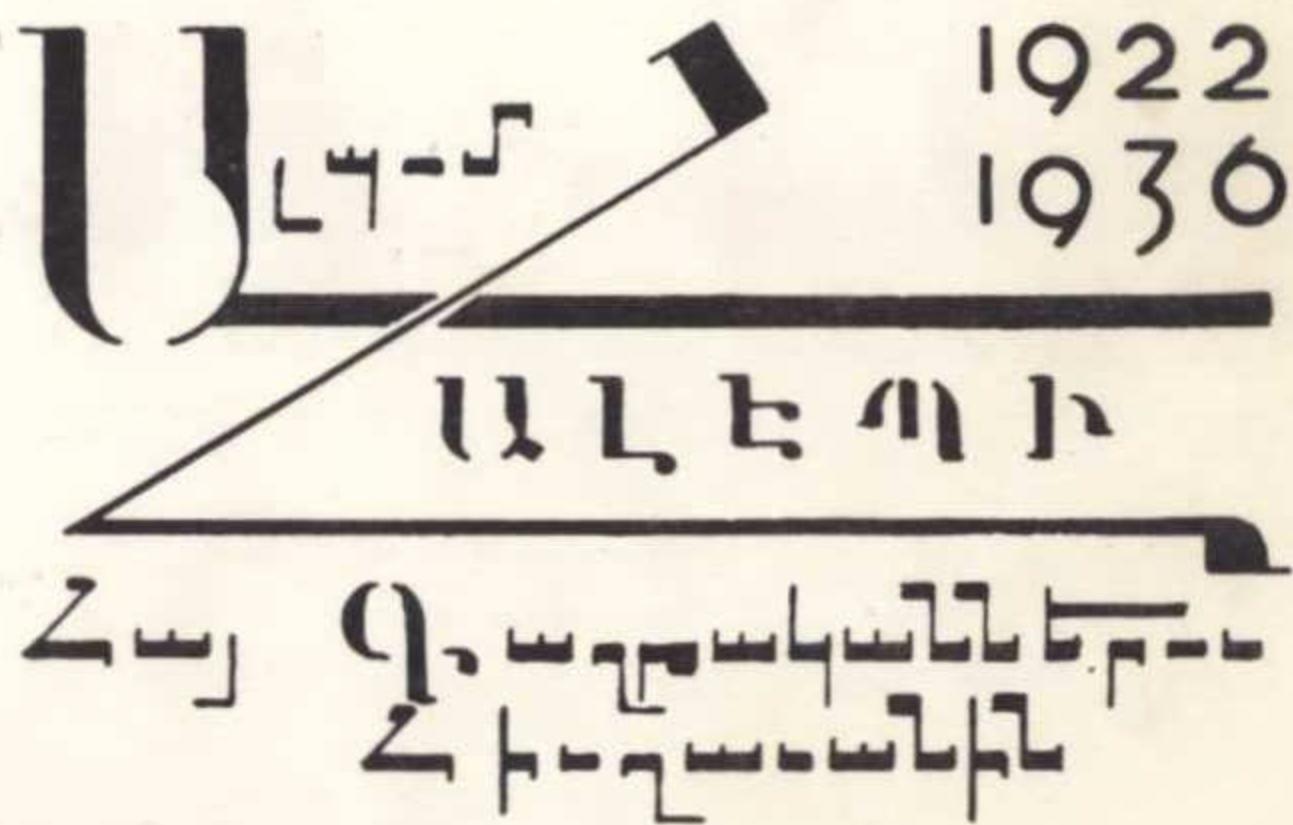

THE ARMENIAN REFUGEE CAMP IN ALEPOO

1922 - 1936

مجوّعة صور مشردي الأرمن بحلب
١٩٣٦ - ١٩٢٢

ԱՐԵՎԱՆ ՀԱՅՈՒԹԻ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆԵՐՈՒՄ ՀԻՒՂԱՏԱՆԻ

THE ARMENIAN REFUGEE CAMP IN ALEPO

1922 - 1936

هـذه السلسلة من الصور ، هي بمثابة بـناء خالد بـساـق ،
مستـمر . سـتـذـكـر الـاجـيـالـ الـمـقـبـلـةـ ، الـعـاـمـلـةـ النـبـيـلـةـ ،
الـحـارـةـ ، الـتـيـ عـاـمـلـ بـهـاـ الشـعـبـ الـعـرـبـيـ السـوـرـيـ ، بـقاـيـاـ
ـاـولـ شـعـبـ مـسـيـحـيـ "ـ ، عـنـذـمـاـ هـرـبـتـ بـقـيـةـ هـذـاـ "ـ الشـعـبـ "ـ
ـمـنـ المـذـبـحـةـ الـفـجـيـةـ ، وـحـينـ اـقـتـلـعـهـمـ الـبـراـبـرـةـ مـنـ
ـاـرـاضـيـهـمـ الـتـيـ عـاـشـواـ فـيـهـاـ ثـلـاثـةـ آـلـافـ عـامـ . وـلـقـدـ جـاءـ
ـهـؤـلـاءـ يـفـتـشـونـ عـنـ مـأـوىـ ، دـاـخـلـ الـحـدـودـ الـعـرـبـيـةـ السـوـرـيـةـ .
ـوـقـدـ وـجـدـواـ جـمـيعـ الـامـكـانـيـاتـ الـمـتـوفـرـةـ لـيـعـيـدـواـ بـنـاـءـ
ـحـيـاتـهـمـ الـاحـتـماـعـيـةـ فـيـ السـنـوـاتـ الـتـيـ تـلـتـ .

ՍՈՅՆ ՆԿԱՐԱԴԱՐԸ, ՈՐՊԻՄ ՄՆԱՅՈՒՆ ՑՈՒՅԱՐՁԱՆ, ՆՈՐ
ՍԵՐՈՒԽՆԵՐՈՒԽ ՊԻՏԻ ՈԳԵԿՈՉՔ ԵՄԱՅՐԱԿԱՆ ԶԵՐՄ
ԱՅՆ ՎԵՐԱԲԵՐՄՈՒԽՆՔԸ ԶՈՐ ԱՐԱԲ ԱՍՊՆԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈ-
ՎՈՒՐԴԸ ՑՈՅՑ ՏՈՒՄԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻ
ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԽ ՀԱՆԴԻՇ, ԵՐԱ ԱՆՈՆՔ ՎԱՅՐԱԳ ՑԵՆԱՍՊԱ
ՆՈՒԹԵՆՔ ԺՈՂՈՊՐԱԾ ՈՒ ԵՐԵՔՀԱՋԱՐԱՄԵԱՅ ՊԱՊԵԱԿԱՆ
ՀՈՂԵՐՔՆ ԱՐՄԱՏԱՆԻԼ, ԱՊԱՍԱՆ ՓՆՏՈՒՑԻՆ ՍՈՒՐԻՈՅ
ՍԱՀՄԱՆՆԵՐՔՆ ՆԵՐՄ, ՈՒՐ ԱՌԻԹՆ ՈՒՆԵՑԱՆ ԲԱՐՁԱՀԱԺ
ԿԵԱՆՔ ՄԸ ՎԵՐԱԿԵՐՏԵԼՈՒ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԻՆ :

IT IS HOPED THAT THIS COLLECTION OF HISTORIC PHOTOGRAPHS WILL BE A PERMANENT Memento TO THE COMING GENERATIONS, TO REMIND THEM OF THE HARSHIPS ENDURED BY THEIR ANCESTORS AND THE DEBT OF GRATITUDE OWED TO THE BENEVOLENT, HOSPITABLE AND BROTHERLY ARAB PEOPLE WHO ACCEPTED US, CHRISTIAN ARMENIANS IN THEIR MIDST, READILY GRANTING STATUS OF EQUAL CITIZENSHIP

Առաջին Համաշխարհային Պատերազմի աւարտին, Օսմանեան Թուրքերու կողմէ Հայերու վրայ ի գործադրուած, իր տեսակին մէջ աննախը նժագօրէն դաժան ու բարբարոս ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵՆՔ վերապրող մնացորդացը տակաւ սկսաւ վերադառնալ պապենական իր օճախները, կեանքը վերականգնելու յոյսերով տոգորուած:

Սակայն տունդարձը հազիւ թափ առած, ընդհատուեցաւ յանկարծ, հայ ցեղը իսպառ բնաջինջ ընելու վճռած թուրքերու կողմէ կրկին ձեռք առնուող վայրագ հալածանքներու պատճառաւ. եւ այդ՝ Արեւմտեան յաղթական Մեծ Պետութիւններու անտարբեր աչքերու առջեւ:

Այսպէս, ջարդարար յորդաներու գրուներուն ենթակայ, մարդկային սոյն խլեակ ները անգամ մը եւս կը դիմակալէին ոչնչացումի սպառնալիքը. ուստի ամէն ինչ ետին ձգած, արհամարելով իրենց դէմ ծառացող Վիթխարի դժուարութիւններ, եկան անոնք շարէ շար, ձմրան անտանելի խստութիւններուն մէջէն, բռկոտն ու սոված, ապաստանելու համար Հալէպ Քաղաքը:

Արդ՝ անօգնական ու խուճապահար, փողոցներէն հաւաքուած տախտակի, խորշոմած երկաթ-թիթեղի ու խուրծի կտորներով, ապշեցուցիչ ձեռնհասութեամբ կանգնեցին վրաններ ու կառուցանեցին Հիւղակներ, քաղաքի Սուլէյմանիէ Թաղամասի անքնակ տարածութիւններու վրայ: Այսպէս ահա, կեանք առաւ Հալէպի Հայ Գաղթականներու Հիւղաւանը, ուր, 1922-էն մինչեւ 1936, աննկարագրելի թշուառութեան մէջ ու առողջապահական յոռեգոյն պայմաններու տակ ապրեցան, իրենց երբեմնի Հայկական Գաւառներէ եւ ի մասնաւորի Այնթապէն, Մարաշէն ու Քիլիսէն արտաքսընած աւելի քան 100 հազար տարագիրներ:

Սակայն ամենախաւար այդ օրերուն անգամ, անվհատ, մուրճը ձեռքին՝ գործի լծուեցաւ հայ տարագիրը, բախտին պարտադրելու համար իր ապագան: Ծնորհիա անոռ

աննկուն կամքին, յարատեսութեան ու տեսիլքին, այսօր ոչինչ մնացեր է այդ պատ մական հիւղաւանէն։ Այդ սերունդի զաւակները տակաւին կը բնակին նոյն վայրերը։ սակայն այսօր բազմայարկ շէնքերու մէջ, բարգաւաճ կեանք մը կը վարեն անոնք, խաղաղ ու հիւրընկալ արաբական այս հողին վրայ։ Նոր սերունդը հազիւթէ յիշէ հիւղաւանին տիսուր կեանքն ու առօրեան։ ան կ'անգիտանայ նոյնիսկ թէ ինչ գինով ապահովուած է իրեն համար ներկայ կեանքի բարօրութիւնը։

Հիւղաւանէն մեզի համար շօշափելի ոչ մէկ հետք պիտի մնար պատմութեան յանձնելու, եթէ այդ օրերուն չըլլար ազնիւ ազգային մը, յանձին հալէպահայ ծանօթ լուսանկարիչ՝ Վարդան Տէրունեանի։ Ներքին կանչէ մը մղուած, հնամենի խոշոր ապարատը ուսին, ան վաղ քսանական թուականներուն, տու-տուն պտտելով հիւղաւանի անհրապոյր թաղամասերը, ամենայն հաւատարմութեամբ պատկերահանած է տարաքախտ իր ազգակիցներուն տիսուր առօրեային մէն մի դրուագը։ 1947-ին Հալէպէն մեկնելու պահուն, Տէրունեան իր սանն ու յաջորդը՝ Աւետիս Շահինեանին փոխանցած է 72 նկարներու թանկագին սոյն հաւաքածոն, որը իր կարգին մեզի յանձնեց զանոնք։

Սոյն նկարները հանած պահուն, Տէրունեան միտքէն չէր անցըներ իսկ, թէ օրին մէկը անոնք կը յանձնուին վերածնած Սովետական Հայաստանի Պատմական Արխիւներուն մոնղին։ Այսուհանդերձ, անստոյգ այդ օրերուն, ան փաստը տուաւ խոռ գիտակ ցութեան մը ու բարչը պարտաճանաչութեան, այսպէս կորուստէ փրկելով իր ժողովուրդի կեանքին նշանակելի մէկ շրջանի ողբերգական պատմութիւնը։

Մեր մաղթանքն է որ արուեստագէտ-լուսանկարչի օրինակելի իրագործումը յիշուի որքան ատեն որ սոյն նկարներու յուզիչ շարքը Հիւղաւանի յիշատակը յաւերժացնէ գալիք սերունդներու համար։

Հալէպ, ապրիլ 24, 1986

Դ. Ճեպեճեան

بعد أن انتهت الحرب العالمية الأولى ، وانتهت المذبحة التي قام بها الأتراك ضد الأرمن ، المذبحة الوحيدة من نوعها : فقد كانت بدون سابق إنذار ، وحشية ، قاسية ، غير متكافئة ، وبلا رحمة مبدأ الأرمن في العودة إلى منازلهم التي ولدوا فيها ، ليستأنفوا حياتهم ، يحدوهم الأمل الكبير . وما كادوا يعودون إلى منازلهم ويبداً ون حياتهم ، حتى قطعت فجأة ، بسبب ملاحقة الأتراك لهم ، بقصد ابادة العرق الأرمني . لقد بدأوا المجازرة الثانية ، وكانت أيام عيون الطنان ، والآلام الغربية المعتمرة في الحرب ، والتي كانت تراقب الأمور بلا مبالاة . وهكذا وجد الأرمن أنفسهم أمام خطر الإبادة الأكيدة . فتركوا وراءهم كل شيء ، واستهانوا بكل الصعاب التي واجهتهم ، وفرجوا في شتاء قاس جداً ، خناقة ، عراة ، جائعين ، مهدمين ، زرافات ووحدانا ليجدوا في مدينة حلب ملجاً أميناً لهم .

وبدون أي عنون أو مساعدة ، استطاعوا بمعاهدة كبيرة أن ينشئوا مخيمات صغيرة ، ويبنوا خياماً لهم و "منازلهم" من قطع الخشب والمفبح وال الحديد ، في العراقة في السليمانية . لقد رمت لهم حياتهم في مخيماتهم تلك التي عاشوا فيها بين عامي ١٩٢٢ و ١٩٣٦ في فاقلة وعز لا يوم من ، وفي شروط صحيحة سبعة . لقد كانوا حوالي ١٠٠٠٠ لاجي ، جاءوا من موطنهم وديارهم وخاصة من عنتاب ومرعش وكلس ، مطرودين زمقهورين . في هذه الحالة ، وفي الأيام الصعبة ، الحالكة ، وبدون أمل ، استطاعوا بقوة سواعدهم أن يستأنفوا حياتهم واعمالهم ، وفرضوا على المستقبل مصيرهم

وهكذا ، وبفضل إرادتهم التي لا تتزعزع ، وأصرارهم ، واستمرا رهم ، لم يبق لديهم من أثر من المخيمات السابقة ما يعطونه للتاريخ . حتى ان اولئم الذين يعيشون في نفس موقع المخيمات ، ولكن بعيان حديثة وبحياة رغدة ميسورة ، وعلى ارض عربية واحدة ، يكادون ، بعمومه ، يتذكرون الحياة اليومية البائسة في المخيمات ، حتى انهم يجعلون كيف تم ، وباي ثمن ، تأمين الحياة الحالية الرغيدة .

لم يبق من هذه المخيمات سوى الذكرى ، فقد أصبحت في ذمة التاريخ . غير ان وجود مواطننا التبليل ، المتمثل في شخص العمور والرسام الطيب المعروف وارتان ديرونيان ، الذي لبى دافعاً داخلياً في نفسه ، فحمل عدته الثمينة على كتفه ، وانطلق في العبريات من هذا القرن ، ليزور كل منزل على حدة في هذه المخيمات ، التي لا تغير أبداً بالزيارة . وبكل أمانة ، صور مشاهد الحياة اليومية البائسة لمواطنيه ، بكل ابعادها وتفاصيلها . وفي عام ١٩٤٧ ، حينما غادر حلب ، اودع هذه المجموعة الثمينة المؤلفة من اثنتين وسبعين صورة ، تلميذه وخلفه أواديس شاهينيان الذي قام بدوره فأودعنا هذه الصور .

حين قام السيد وارتان ديرونيان بعمله الوثائقى هنا ، ربما لم يكن يذكر ان يوماً سيأتي ، فترسل هذه الوثائق التاريخية الى ارمينيا السوفيتية لتبعث هناك من جديد . انه ، وبرغم تلك الأيام الصعبة ، قد برهن على معرفة عميقة ، وحسن الواجب كبير ، فانه من الزوال الأندى ، ذكرى مرحلة هامة من التاريخ المأساوي لشعبه ومواطنيه .

ان أملنا كبير ، ان يكون هذا الجهد المتألق للصورة الفنان ، حافزاً للذكرى ، طالما ان سلسلة الصور المثيرة هذه تحفظ ذكرى هذه المخيمات للأجيال المقبلة .

الدكتور
روبير جبهة حيـان

حلب ٢٤ نيسان ١٩٨٦

At the end of the First World War a floating mass of Armenian survivors of unprecedented, ruthless and most barbaric massacres perpetrated by the Turks found themselves struggling for rehabilitation in parts of their historical ancestral lands.

This catalytic operation had hardly gathered momentum when, before the indifferent eyes of the Great Western Powers, it was interrupted by further Turkish attempts for the suppression of the Armenian race.

Once again these human wrecks faced the challenge of survival in the face of innumerable difficulties, by mass migrating towards the neighbouring hospitable Arab countries.

On arrival to destination their priorities were basic. It was to have a roof on their heads. To this end every piece of discarded tin, wood or corrugated iron was collected and with astonishing skill and ingenuity used as building material, with the result that a refuge was assured against the rigors of the approaching winter, principally in the desolate Aleppo district of Suleimanieh.

It was under these appalling conditions of utter poverty, undescribable misery and lack of basic sanitation that the struggle for life started in the 1920's for these Armenians, lasting till the mid-thirties.

However, despite the gloom and adversities encountered daily, these expatriates from the interior once Armenian provinces as well as from Aintab, Marash and Killis faced their task with fortitude and determination to prepare a better future through sheer hard work and industry for the coming generations.

During that critical period a man, Vartan Derounian, a leading and accomplished professional photographer in Aleppo, had the visionary insight to record for posterity the plight of these refugees in their makeshift primitive homes. Before leaving Aleppo in 1947 he left this remarkable collection of photographs to Mr. Avedis Shahinian who had taken over the succession of the business and who, in his turn handed over to us before leaving for South America.

Sad as it may be, housed comfortably in modern apartments equipped with every convenience, the new generations are oblivious of the sacrifices made by their grandparents. This valuable collection of photographs will remain an indelible evidence of the price their ancestors paid for the well being of generations to follow.

ABODES

አ.ኩስኩስኩስ

ثبات

ሰኔዎችንና እውምነት የእምባን

'High street' in Hamidieh Camp

الطريق المؤدية إلى مخزن «القلعي»

፩፻፭፻-፪ ከዚህጻኑ መመሪያ እውቀት

Street leading to artisan Kalemji's shop

منزل وعيادة الطبيب "با رسيف سيفيان"

Տունը և բժիշկական աշխատավայրը

The house and outpatient clinic of
Dr. Parsegh Sevian

ساحة المأسى

Տիրութեան Հրապարակ

The Square of Sadness

الحي الجنوبي وفي المقدمة كنيسة "الصلب المقدس"

Անգլա Խաչ Եկեղեցին, Հարավի թաղամաս

First things first: the Church of the Holy Cross

مخيم اهالي مرعش وبيوتهم "الطاوية؟"

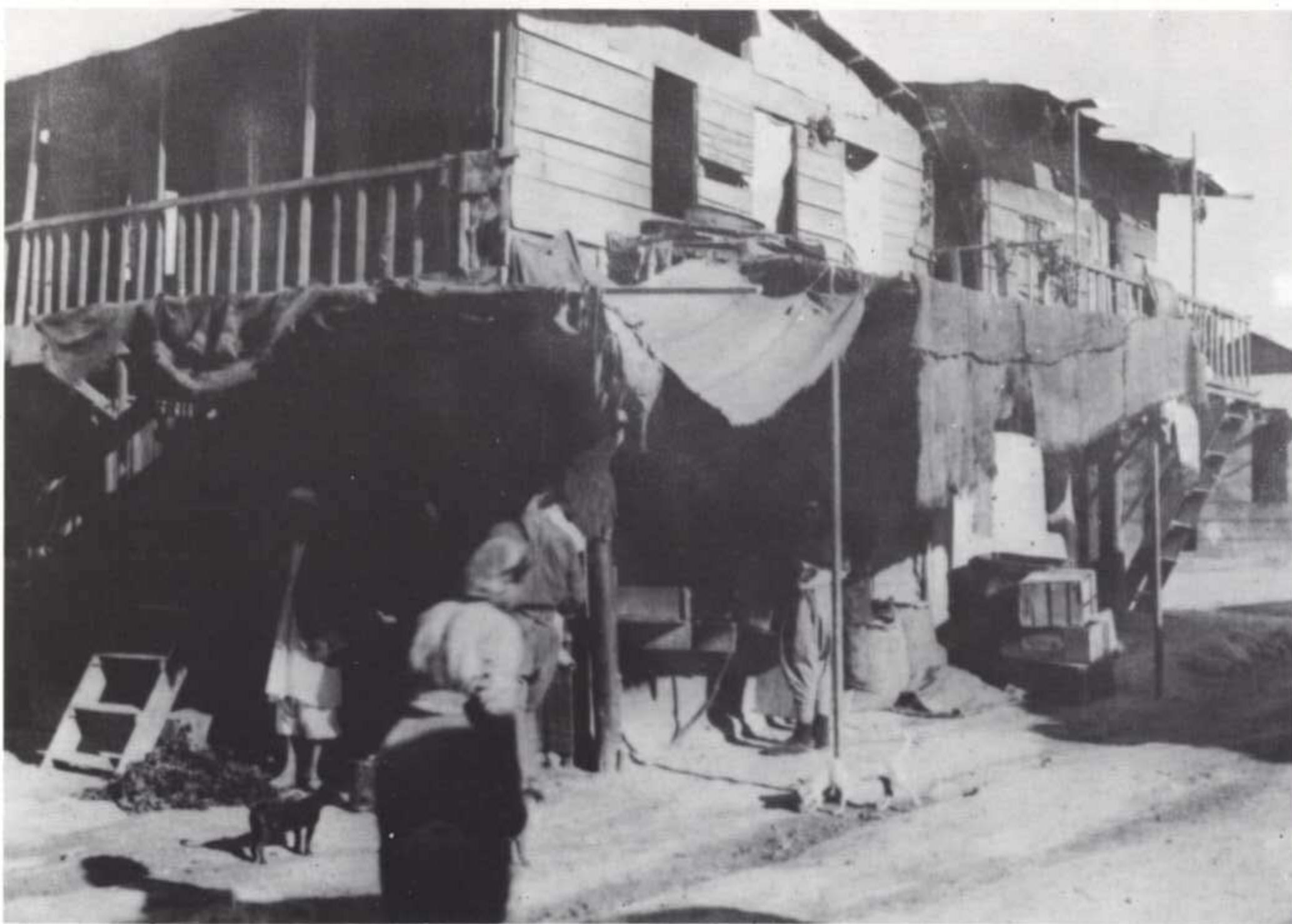

Մարշացի ներուս Քէմբ . տեսարաններ 'բազմայարկ ' շէնքերէն :

Sky scrapers in Marash Camp

وافع الحياة في المخيم من الحي في مرجن الى مخزن "القلميجي" وبيته في الطابق الاول

Մարշ շղինեցու Բէմբին մէջ՝ Գալէմչին
խանչթն ու առւնը (կերի յարկ):

A far cry in Aleppo of Kalemji's house and workshop in Marash.

Առևտուադործին օնակարանը, Մարաշցիներու քէմբ.

The house of the combmaker in Marash Camp.

Հեմբը իր տունով, բակով, կոյուղիով եւ բնակիչներով:

Social life and camp activities

Ճիպինցիներու թաղամասէն տեսարա Ն մը. Խրճիթներու բակերը. Իրենց բնակիչներով:

Falk from Jibin. A moment of respite outside their dwellings.

Համիտիէ Քէմրէն տեսարան մը. Հորիզոնի վրայ դէպի
աջ՝ այլազգի գերեզման. ձախին Մըհնճաններու տունը:

Another view of the camp

Աւելակ տուներու օնակիշները

NO, we have no central heating!

هذا هو الواقع . انه ليس سيناريو سينمائي ...

Բանձր իրականութիւն, ոչ թէ շարժանկալիք քեմադրանք...

No frills, just basic!

على الطريق المؤدية من حي العابرية الى حي الحميدية عائلة من مدينة " زيتون " تسكن
الغائر ابتسامة الام هي امل المستقبل

25

Քարայրի բնակիչները՝ Զէյթունցի ընտանիք մը, ճապրիելէն դէպի նոր Գիւղ
տանող ճամբռռն աջ կողմը։ Տատիկին ժպիտը միայն պիտի փրկէ սերռանդը։

20-th Century cave dwellers. Granny saying "Who is down hearted?".

المشردون في ساحة مدرسة "الاب باليان"

Հայոց Պալեանի Եկեղեցիի բակը

Communal life in Father Balian's churchyard.

ԶԵՂՈՆ ԽԱՆԻ ՓԼԱՏԱ Կ ԽՈՉՈՐ ՀԵԽԹՆ ՈՒ ՄՆՈՐ ՀԱՅ ԲՆԱԿԻՑՆԵՐԸ

Out for a breather in Zeitoun-khan.

Զեյթոնի խանի ներսի դիմ. Նոյն յարկի տակ, Նոյն պնակի շնորհ:

Alfresco living-room in Zeitoun-khan.

احزانهم تبدو في الظاهرة

Տիւնը ժամեր բակին մէջ

Gloomy hours in the court-yard

امام خان " زيتون " يجتمع الارمن المشردون

Հայեր Զէյտուն Խան-ի շրջապատին մէջ

Gathering of the clan in Zeitoun-khan

تحت سطح المدحبي المفتوح ، جانب البئر وجرة الماء ، والتجاع ، والارز فوق السطح ليعمق من الحشرات ...
يتناه العجل العذب وتعود العباءة الى مغاربها

Ապրելու վճռած . կեանքը կը խլոտի 1926-ի սոյն կառուցի մէջ -
ջրհոր , օճախ , հաւաք... իսկ թիթեռածածկ եղջիմի վրայ շեռամանը
կը հականեխուի ձրի առեւի տակ :

Every convenience provided...

حاملة الاغانة وعلبة الحليب لأحد الأطفال

Միս Բուլ, էսթոնացի օտարեկամը եւ All hands for the daily chores. One of the rare friends of the refugees:
անոնք որ յանկութիւն չունեցան:
Miss Büll, the Estonian Missionary.

Յարերարին այցը կաթի փռտելով:

Under the eyes of the Benefactor, all eyes in the milk tins.

... حاضنة الولادات

A modern nursery ?

هل هنا حاضنة الولادات ؟

تعود الحياة الى مهاربها الكل يعلم امرأة تنزل طفل يقرأ

Բազմանդամ ընտանիքի առանձնաշնորհումները :

The big family and its allowances...

Առաջին "կոմունալները"....

All in the family - spinner-cook-rug weaver-child nursery and kindergarten
under the same roof.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Time for work and time to learn

... bi waqajib nifwani:

What is that, a washing-machine ?

نظافة الولد اولا يساعدنا الصابون واغنة الشمس

Գաւակին խնամքը նաև եւ առաջ. օճառն ու արեւը միասեղ...

Combining bathing with sunbathing...

لقد كانوا سعداء يوماً ما

կար ժամանակ ոռ օրջանին էին...

"They had seen better days..."

ما نوك الحداد من قاطني مخيم الحميدية "الطريق الصعبه"

Համբուհի Բէյքի ընակիչ՝ Տէմիքն Մանկա Տէմիքեան - "Պօռապին անցը" :

I have coped with worse obstacles...

السقف منخفض ولكن المعاناة كبيرة

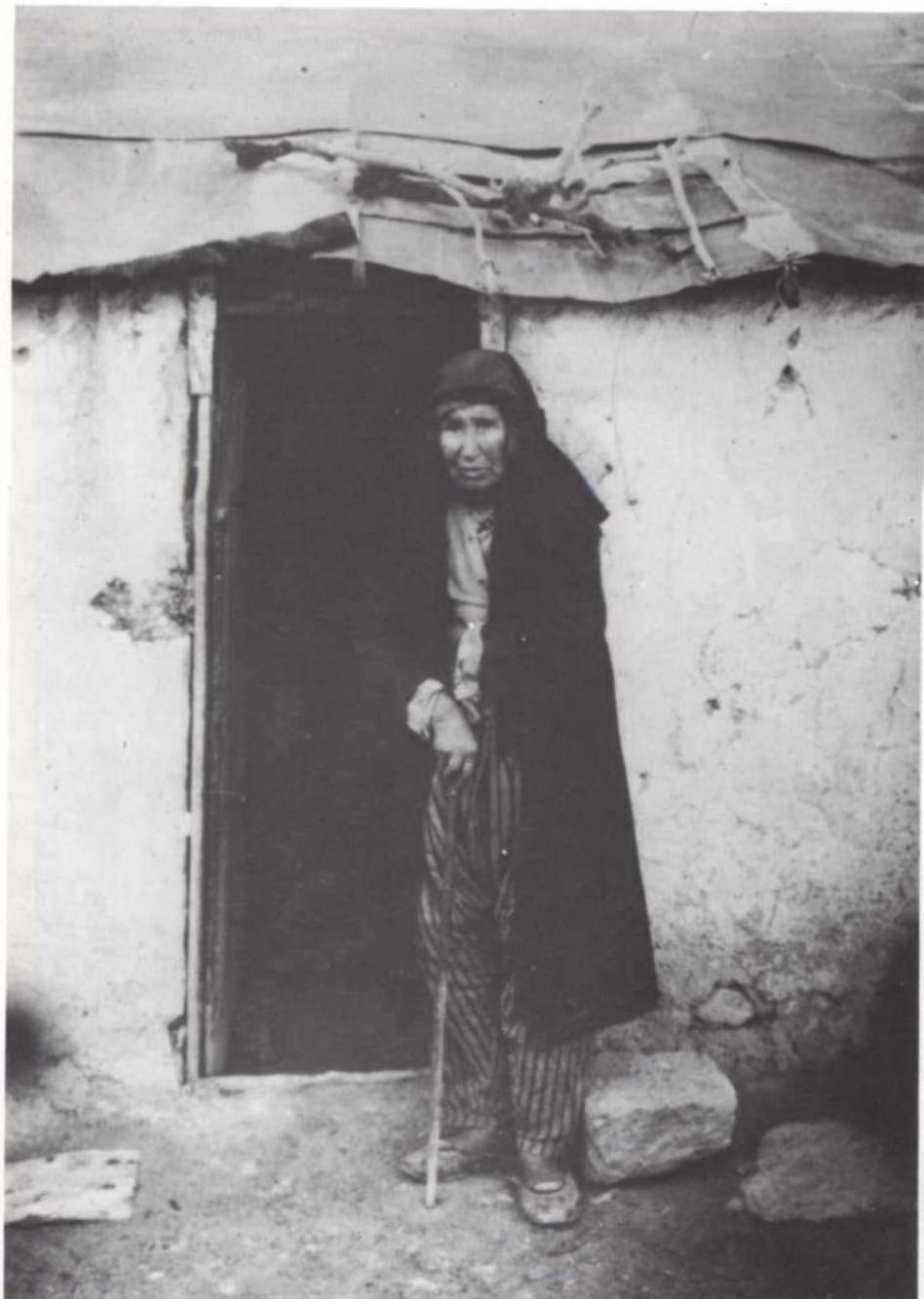

Ցած սահկարան, բառը Հոգեր...

Low roof, high problems...

مشندة وحيدة ، مفرد أعمى ... من مرعش بستاني من مرعش ... ادن لقد نجح الطفاة

٤٦

Մարշահի անօգնական Մարշըութեա... և

Forlorn Markroud of Marash...and

Աշազուրկ Պախաճի Նշան...
ԹՈՒՐՔԸ ԵՅՉՈՂԱՍ ԿՐ

Nishan the blinded gardener...
THE TURKS HAVE SUCCEEDED HERE!

المعاناة عبقة للكبار ، واللهم الباقي ” للأطفال

٤٦

Մանր Հոգսեր մէծինուն,
- անհապայր խաղալիսներ փոքրերուն... Toil for the adult, strange toys for children...

الأزمة على وجوه افراد العائلة التي لا تعرف الابتسام

Յազնապի դեմքեր
Ժպտի անձնո՞թ

Responsibility of children weighing on the parents.

لما نعاشر

THE ARMENIAN MOTHER

المحطة الأخيرة

Անդին կայսերական...

Destination...

Թօշակարժուն մամիկո

لقد آن لها ان تستريح ولكنها تعمل لا تقدر السن امام العمل

Age is no hindrance

"Առողջական արհեստողներ". Հային՝ Հաճի Սիմա Տէր-Ղազարեան, Բաբուշ Ալթունեանի հարազատ մօրառյըք. աջին՝ Իշխանու Վարդղեան, Տպ. Տէր-Ղազարեանի հօրա քոյրո. Եր-

Pedigree wizards of the needle-work: Sima Der-Ghazarian (left) and Youghaper Vartoghlian, both related to compositor Tatoul Altounian.

Տիկ. Սեմա Տեր-Ղազարյանը իր սանեռու ժամ

Working under the watchful eyes of Sema Der-Ghazarian.

السلطة ومناعها

Աղին՝ Զավել Վարդեան և Սիրվարդ Հալեբլյան։
Տիկ. Խոյաբերի առջիկները, այժմ Հայաստան։

Zabel Vartian (right) and Sirvart Halebian, daughters of Youghaper
Shik. Their mother died in 1915, now in Armenia.

الهدوء في الطاعر و السعادة في الاعمار

Անդոր երեսյի, խոր վիշտեր...

Serenity covering deep worries

ناج وحيد وزوجته تساعده ...

ጽብናውን የወጪ ተሳት ነው እና ይህንን መረጃውን ያለውን

The solitary weaver and his wife at work

تطورت صناعة النسيج وتوسعت

Անթեղի շուլ հակներ ճագար գօտիներ կը գործեն -
“անթէպ գուշաղը”. տակաւ զարգացող առաջին արհեստանոցներ:

The advent of industrialization

العترزة العرجا

Հաշմանդամ ասեղ նագործը

Handicapped but no less accomplished embroiderer.

بيت "الاورفلي" سلطان خاتم وعائلته

Ուրմագիներու թաղաբաժին. Սուլթան Խանը և իր ընտանիքը:

Dwellers outside in Ourfa Camp.

ثول "آلي" الناجون من عذاب يعيكون "الازمة المتنامية" المفهورة

Օթովաթից տեղկեան ևս սարցած եմ

The fruit of my ingenuity, not a heath Robinson conception
but a working loom.

السيطرة على العمل

WANUSIMIUNUH

Please take my photograph !

المعلم ها مببور يصنع الصندل وصناعة المغار بدون صندل

Մարաշիներու քէմբ . Սանալ ճի Համբօրին
արհեստանոցը , բոկոտն աշակերտներով :

We of Marash make good sandals but
we cannot afford to wear them.

عَرَفَ دِيَكْرَانْ بَارِنَا قُبْيَانْ بِمَهَارَتِهِ فِي تَأْمِينِ الْحَبَزِ الْبَيْوَميِّ

Այսպէս ճարեցին օռուայ հացը: Տիգրան Պարտագճեան
անշափ Հրեռաւանքով ինքզինք ճանչցաւ այս Նկարին մէջ:

Thus we earned our daily bread

السقا الاعمى وابنته غباء هاروتيون دردریان يعمل من اجل عائلته

Աչազուրկ ջրկիրն ու իր փետրիկ առաջնորդը. Յարումիւն
Տերտեան (1885-1960) (անրածանօթ "Համբը" անունով
այս պայմաններու տակ հոգաց իր ընտանիքը: Փետրիկն Գե-
ղածին ճ զաւակներու տեր է այժմ. Յարումիւն ունի 17 թոռներ:

Guided by his daughter, a blind
water carrier earns an honest
living.

قبل ان يكتمل البناء، المدرسة

ሀ.ኔዎች ምርመራ መንግሥት የመመልከት ዘመኑ የአዲስ አበባ፡
መመልከት መጠና ማኅበር ማኅበር የሚመለከት የሚመለከት የሚመለከት የሚመለከት

A gathering of children facing the church, with their backs to the school.

Ականացին որ դպրոց է լուս օրերուն

Classes installed in the church

مَفْوِتُ الْمَدْرَسَةِ تَنْزَعُ فِي رَحَابِ الْكَنْيَةِ الْمَقْبِيَّةِ

Աւետարանական հեթել վայումառանին ներսի դասարանային
բաժանմունքները: Ուսցի՛ Տեղի՞ն Յովհ. Հայոսութեան է: We built the schools and churches first, then our houses.
աւագ ուսուցչուհի՝ Գուշոսի Պալ Էօզեան:

انها ليست مدرسة يوم الاحد؟

الابجدية قبل الاحذية للأرجل

Ակնել Կառժարանի աշակերտներէն խումբ մը.
աչէն ծոկրորդը՝ Ովստննա Զարգիսկան։

Barefooted we may be, but we are working hard to be scholars.

Տեսառնիկ Մէջանի Կիլիկիան Հայոց - 1940
ԱՐԱԿՈՒՐՏՔ

Seems from Kilikian School in Meidan - 1940. KINDERGARDEN.

طلاب الرف الأعلى في خزائن المدرسة

Դարսեկ ներսու բնակիչները...

The shelf dwellers...

انتبهوا !! نحن جادون في دراستنا ، في طابقنا الأعلى

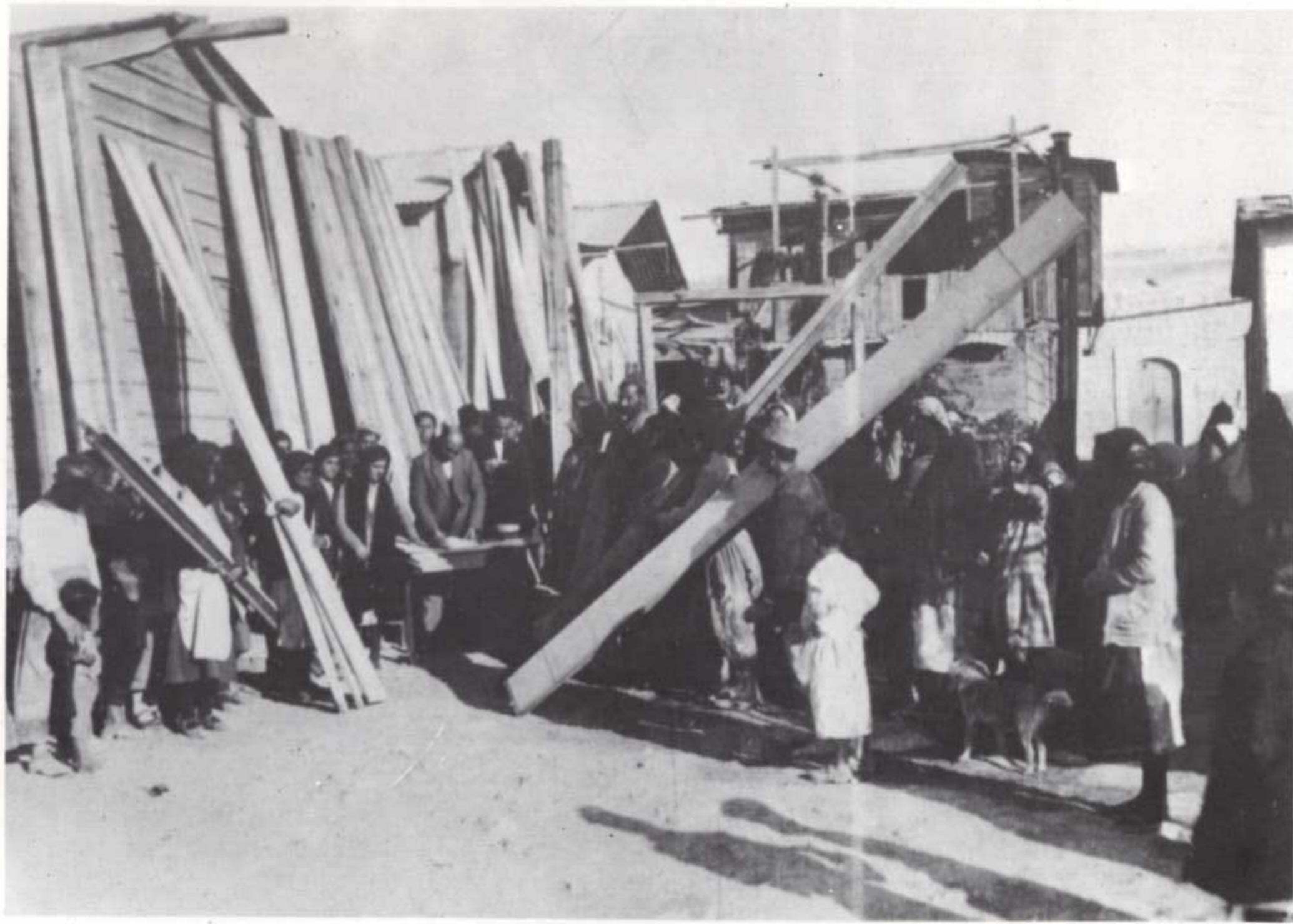
عُثُرْ لِنَسْلِيْكْ لِلْمَهْدِيَّةِ... بِرْمَجْتُوْ

We are serious up here, lo !

Առաջին սաշխում նոր աւաններու շինութեան համար։ Անդամի առջեւ հաշուապահ Յըրժ Գամպուրեան

توزيع الأغذية لبيضا

Distribution of wood beams for construction

هنا "أرض العجور" والتحضير للبناء، في الثلاثينيات

Աղիսաներ, անուրուց նոր թաղամասի շինութեան համար:

Bricks to start Ard-el-Adjour Quarter.

وهذا لبنا " محطة " بستان الباشا "

Առաջնական աշխատավորություն է Պաստան Փաշան

And these to build Bostan-Pasha.

Կը քանդուին հին շիւռեր, նոր տուներ կանգնելու համար:

Pulling down to construct new houses.

بالنفاف بالبد ...

నున కుమాగుల్కప్ నువ్వు ఘాజుక్ ...

New constructions first in wood...

نم بالقرميد ...

j3nn j wnhkt

... then in brick

فم بالعبر . هنا بستان الباها

ବିର୍ଜେତ ଶହୀଦ ପ୍ଲଟ୍ ଫୋଟୋ :

...finally in stone.

ملظر عام لجنة "السبدان" وقد تكامل عام 1936 وهي البسط كنيسة القديس غريغور المعمداني

Արևականցուած Հիւաւանի ընդհանուր տեսքը - 1936. General view of the reconstructed Armenian Refugee Camp in Meidan - 1936.
Կենտրոնը՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցին:

In the center, the Church of St. Gregory the Illuminator.

في الأعلى: المنطقة الخامسة في الميدان: خان الزيتون في الوسط والى اليمين مزار
• الشيخ ابو بكر •

Վաղի Առ Գին Տ-ող Թառամտա. Հորիզոնին
Զեյթուն Խան, պարիսպով. Ճախին մուսուլմանական
սրբատեղի՝ Շէյխ Պէքը:

Below, the 5-th Quarter in Meidan. In the background, Khan-Zeitoun within the walls. Horizon right on hilltop, Sheikh Baker, the Moslem Sanctuary.

العمل على انقاذ الموسيقى

Հաւաքական աշխատանքը առելի արդի-
նաւէտ է երաժշտութիւնով - 1936:

Keeping up with the times. Music while we work is more productive.
LEST WE FORGET !

فليكن الله في عوننا لثلا ننسى هذا الماضي ...

CARTE POSTALE

Correspondance

69

Adresy:

Lest we forget!

شارع الليلات هو نفسه موقع المغيبات وبكده الاختفاء ...

Արդիական բազմայարկ կառոյցներ կանգնած են այսօր երեքնի Հիւղաւանի տեղանքի վրայ: ՎԻԼԼԱՆԵՐԻ ԳՈՒՄԱՆԻՆ, ուր կը բնակի՞ն այժմ թշուառ տարածիրներու ըստները եւ.....

Modern apartment buildings replace now the miserable huts of what was once the Armenian Refugee Camp of Suleimanieh. Residential quarter now inhabited by the grandsons of the deportees and...

وكاندرائية زوارتنوس، حيث يعبدون

ԶԵՎԱՐՏՆՈՅԻ ՏԱՋԱՐԸ, ուր կը կատարեն իրենց
պաշտա մունցն ու տարեկ առառ ութիւնները

the ZEVARTNOTZ CATHEDRAL, where they worship now.

ՎԱՅՐԵՐՈՒԻ ԵՒ ԱՆՁԵՐՈՒԻ ՃԱՆԱՋՄԱՆ ԵՒ ՍՏՈՒԳՈՒԹԻՒՆ ՀԱՄԱՐ
ԾՆՈՐՀԱԿԱԼ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՏՈՐՄԸ Է ՏԻԱՐ ԱՍԱՏՈՒՐ ՊԵՏԱՆ,
ՔԻՄՔԻ ԽԱԽՈՒԽԻՆ ԲՆԱԿԻԶ, ՆԱԵՒ ԻՐԵՆՑ ԳՈՐԾԱԿԻՑՈՒԹԻՒՆԸ
ԲԵՐԱԾ ԵՆ ՏԻԱՐ՝ ՏՔ. ՅԱՐՈՒԹԻՒԽԻՆ ՏԵՐ-ՂԱԶԱՐԵԱՆ, ԱՐԱՄ
ԾՈՐՎՈՂԼԵԱՆ, ՀԱՅԿ ՊԱՐԻԿԵԱՆ ԵՒ ՏԻԿ. ԱԼԻՍ ՊԱՐՍՈՒԹԵԱՆ

ALEPPO

ՀԱԼԵՊ ՔԱՂԱՔ
Մերօրեայ Հայ Սփիւռքի կազմաւորման առաջին կայսն

حلب الشهباء

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՎԻՈԼԵՏ ՃԵՊԵՑԵԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ

Ա Լ Պ Ո Մ Հ Ա Լ Է Պ Ի Հ Ա Յ Գ Ա Ղ Թ Ա Կ Ա Ն Ն Ե Ր Ո Ւ Ի Հ Ի Ի Ղ Ա Խ Ա Ն Ի Ն

Տեքստն ու ձեւառորումը Ռ. Ճեպեճեանի

Անգլ. թարգմանութիւնը Գ. Մազլումեանի

Առաք. թարգմանութիւնը Մ. Հրեթանիի

Գեղագրութիւնը Ն. Փարթամեանի

Լուսանկարները ՎԱՐԴԱՆ ՏԻՐՈՒԽԵԱՆԻ

Էջեր 68 - 71 Ա. Շահինեանի

Էջեր 86 - 87 Յ. Իսկենեանի

Տպաքանակ 2000

Տպարան՝ Օֆս էթ Էլ-ՊԱՐՔ, Վարդան Սրապեան

ՀԱԼԻՊ, 19 86

Adresse:

BIBLIOTHEQUE VIOLETTTE JEBEJIAN
HOPITAL JEBEJIAN
SEBIL, ALEP, SYRIE

ԳԻՆԸ' Ս.Ռ.
ԱՐՄԱԿԱՆ 10 ՄՈՒԼՎԱՐ
առաջման ծախսով

جَمِيعَةُ صَوْرِ مُشَرِّدِيِّ الْأَرْمَنِ بِلْبَ

١٩٣٦ - ١٩٥٩